

optimistično – promatrati, jer to pripada velikim pitanjima Druge moderne.

Beck uočava pojavu novih oblika izolacije i otuđenja čovjeka u procesima modernog društva, što su u ovom slučaju povezani s globalizacijom, utjecajem tehnologije i nastankom rizikorežima. Istodobno vidi i šansu da čovjek, ponovno slobodan (izgnan) od plaćenog rada razvije rad građana i pokrene novu povijesnu inicijativu oblikovanja novoga društva građana – ovaj puta kao svjetskog društva – samoinicijativno stvaranjem najprije europskog svjetskog pokreta. Na kraju knjige, možda i sam svjestan da je sve to eksperiment, kaže: »Građani svijeta svih zemalja – ujedinite se!«. No, taj poziv nije ranije klasno-ideološke naravi, nego u sasvim drugim uvjetima krize perspektive ljudske egzistencije zasnovane na gubitku rada, sintagma globaliziranja novog tipa organizacije rada građana.

Beckova analiza i vizija završava s dvanaest teza u kojima sažima zapravo sve ključno rečeno u prethodnih gotovo dvjesto stranica.

Na kraju, podsjetili bismo na nekoliko općih momenata.

Beck je svjestan da su se slobodno tržište, kapitalizam i Erwerbsarbeit (plaćeni rad) razvili u Europi, ali je kasnije gospodarskim i tehnološkim preimućtvima postao osnova američkog puta i nova utopija koja više s idejom pune zaposlenosti ne funkcioniše. Ona se nalazi u krizi, jer je njezina temeljna osnova rad i puna zaposlenost u krizi.

Posljedice globalizacije na zaposlenost djeluju tako da se neki oblici zapošljavanja u nerazvijenim zemljama – *mcjoberi*, tj. *brazilijaniziranje Zapada* – mogu uzeti ozbiljno u razmatranje i na Zapadu. Kraj pune zaposlenosti omogućava nove oblike organiziranja rada građana kao osnove novog društva građana.

Sve je to moguće u polju novog političkog prostora – što nastaje krizom moderne povezanosti kapitalizma, socijalne države

i demokracije – samoinicijativnim povezivanjem protestnih udruženja i inicijativa građana. Na novoj strukturi rada potrebno je novo političko djelovanje, što više transnacionalno.

Zanimljivo je i to da Beck nove inicijative za svjetski poredak vidi ponovno u Europi kao centru oblikovanja ideje o građanima svijeta i društvu svjetskih građana.

Ivan Cifrić

Blandine Kriegel

PHILOSOPHIE DE LA RÉPUBLIQUE

Plon, Paris, 1998, 401 str.

U povijesti političke filozofije i praktične političke misli problem republika zauzima trajno i središnje mjesto. On je proizašao iz nezaobilaznog pitanja o tome kako ljudi kao društvena bića mogu oblikovati politički poredak koji istodobno osigurava maksimum individualnih sloboda i tome primjereno, na zakonima utemeljeno funkcioniranje društvene cjeline. Među raznim vrstama povijesno iskušanih i filozofski objašnjenih političkih poredaka, kao što su monarhija, tiranija, despotija itd., republika je ostala kao uzor kojemu teže svi pokreti političke, građanske i socijalne emancipacije. Republikanski oblik vladavine emancipacijska je ideja. Ali problem nije tako jednostavan, jer se u nominalno republikanskim porecima može vladati na despotički način, kao što se u monarhijama može provoditi umjereno republikanski tip vladavine. Stoga je ideja republike uvijek aktualna, čak i u današnje doba kada je gotovo istoznačna univerzaliziranoj ideji demokracije. Ta je aktualnost glavni motiv koji je Blandine Kriegel potaknuo na pisanje knjige *Philosophie de la République* (Filozofija Republike). Kriegelova je inače profesorica političke filozofije na Sveučilištu Paris X – Nanterre i urednica časopisa *Revue Philosophie Politique*. Renomirana je autorica nekoliko djela: *Država i robovi*,

